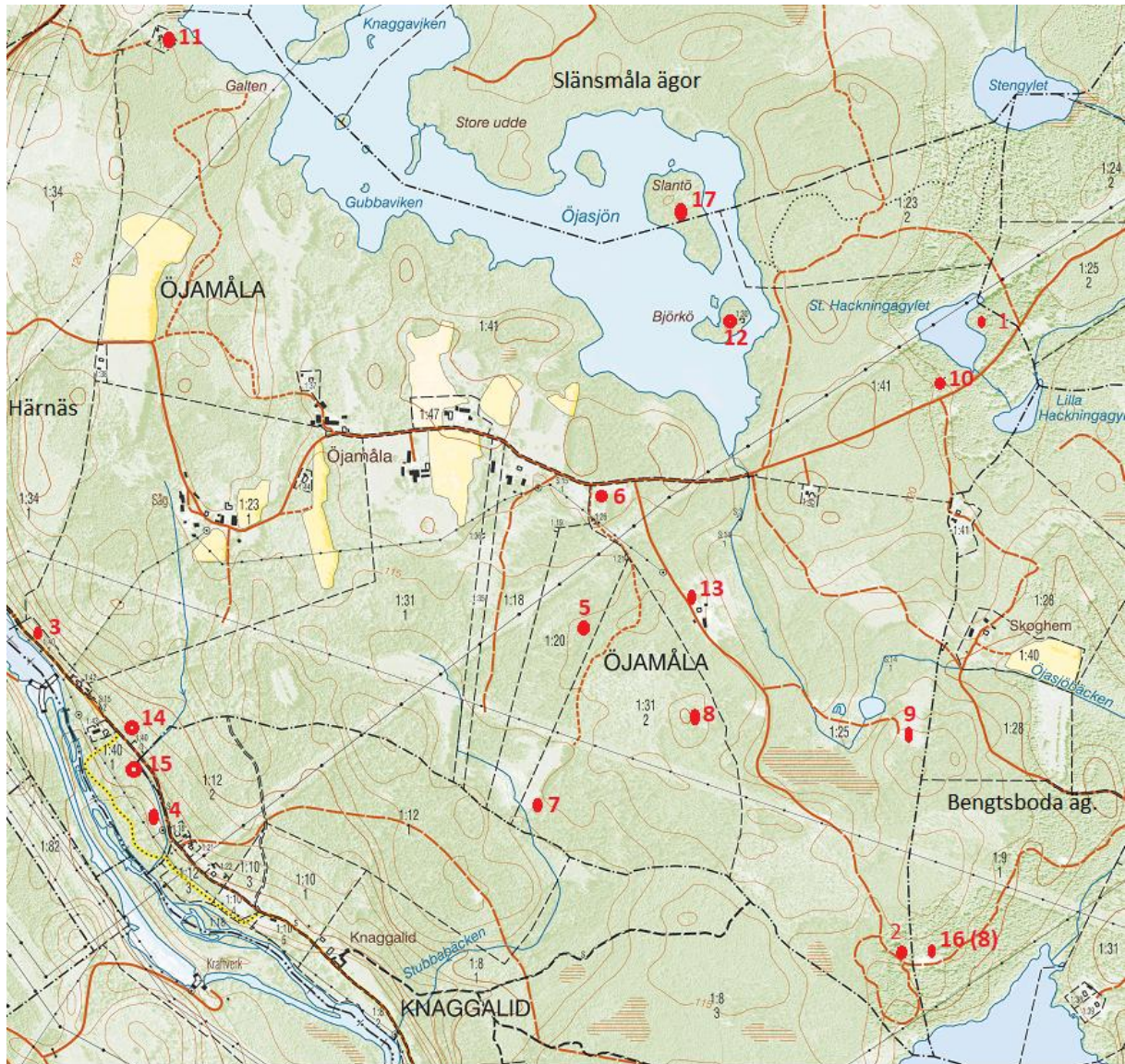

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

- Nr 1. Spelman Hansa Johans torp
- Nr 2. Kristofferssons torp
- Nr 3. Skärare Johans stuga
- Nr 4. Åhejan
- Nr 5. Sven Larsson gård
- Nr 6. Båtsmanstorpet Nr 138 Knapp
- Nr 7. Daniel Haraldsson torp
- Nr 8. Samuel Holmbergs torp
- Nr 9. Magnus Sonessons torp
- Nr 10. Karla Håkans torp "Öjamålastugan"
- Nr 11. Sjöholmastugan
- Nr 12. Slanta Håkans stuga
- Nr 13. Istakulla-Hansen
- Nr 14. Nille Johannes
- Nr 15. Mölle Svennen
- Nr 16. Hanna Eriksdotter (Bengtsboda Nr 8)
- Nr 17. Slanta Fritzens stuga (Slänsmåla)

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Öjamåla by

Öjamåla ligger vid Öjasjön. Namnet innebär det utmätta området vid sjön med öar. Öja betyder ösjön med en eller flera öar. Måla, måle är besläktat med ordet mål, mått. Det har innebörden avgränsat, uppmätt område.

Öjamåla genomgick laga skifte 1842-1843. Vid denna tid fanns tre gårdar i byn, 18 tunnland åker, 62 tunnland äng och odlingsbar mark samt 19 tunnland kärr passande för odling. Byn var 7/8 mantal och hade 710 tunnlands yta. Två av gårdarna fick stanna kvar på sina platser medan den tredje fick utflyttas.

Branden 1777

Den 12 april 1777 brann Öjamåla by genom en våldeld. Hus och kreatur, allt blev lågornas rov. Ägarna fick bidrag till återuppbyggnaden från Bräkne Härad.

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Nr 1 Spelman Hansa Johans torp

Hansa Johans torp var ett hus med jordgolv.

Hans Önnertsson Gillström och Pernilla Johansdotter hade torpet under perioden ca 1818 - 1867.

Hans Önnertsson Gillström född 1791-11-01 Jordgöhl Asarums förs. död 1867-05-26

HH.Pernilla Johansdotter född 1790-03-08 Jämshögs förs. död 1865-08-31 (blev krympling i slutet)

Barn:

- Önnert född 1820-09-22 Asarums förs. död 1847-03-27 (dräng i Bengtsboda hos Johan Önnertsson 1845-47)
- Inga född 1822-12-08 Asarums förs. (döv)
- Johan född 1827-08-21 Asarums förs. död 1906-09-02 (dräng i Bengtsboda hos Johan Önnertsson 1848-52)

Erik Svensson och Inga Hansdotter hade torpet under perioden 1867 - 1873.

Vid Hans Önnertssons död 1867 flyttade Erik in och gifte sig med dottern Inga och blev torpare.

Erik Svensson född 1802-03-19 Västra Torsås död 1873-12-08

Erik var tidigare gift med Elna Olsdotter och hade med henne sonen Sven. Elna dog ung. De var inhysta på olika gårdar i Öjamåla innan han blev torpare på detta torp.

Hans Önnertssons son Johan med familj bodde också i torpet som inhysningar från 1852 till 1873 då de övertog torpet.

Johan Hansson och Martha Olsdotter hade torpet under perioden 1873 - 1915.

Johan övertog torpet efter sin sväger Erik. Johan var speleman och döv.

Johan Hansson född 1827-08-20 Asarums förs. död 1906-09-02

HH.Martha Olsdotter född 1824 Asarums förs. (flyttade till Asarum 1915-10-03)

Barn:

- Carl-Johan född 1846-01-01 (hade Martha med sig innan hon träffade Johan)
- Johanna född 1849-04-04 Asarums förs.
- Elna född 1850-08-15 Asarums förs., död 1902-05-26
- Signe född 1853-03-10 Asarums förs. död 1919-01-01
Signes barn: -Hulda Julia född 1880-06-22 Asarums förs.
Huldas barn: Hilma född 1897 död 1918
Henry (hans far var Bogrena Henriken)
Osvald född 1909-10-27 (hans far var Nicka Martinen)
Klara Linnea född 1912-02-23 Reslöv
-Emil född 1884-12-17 Ringamåla förs.
- Olivia född 1855-03-20 Asarums förs.
- Sven född 1856-11-20 Asarums förs. (flyttade till Danmark 1890)
- Anna född 1858-07-05 Asarums förs.
Annas barn: -Johan Alfred född 1883-03-10 Ringamåla förs.
-Rudolf född 1887-07-31 Ringamåla förs.
- Christina född 1860-06-15 Asarums förs. död 1880-10-04
- Märtha född 1862-11-25 Asarums förs.
- Inga född 1864-10-24 Asarums förs.
- Mathis född 1865-12-17

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Nr 2 Kristofferssons torp

Enligt kyrkböckerna var troligen följande torpare på detta torp:

Kristoffer Persson född 1799-01-28 död 1862-04-30 Han och hustrun kom från Jämshög 1839.

HH. Inga Olsdotter född 1808-03-23

Barn:

- Peter född 1834-08-01 Flyttade till Jämshög 1853
- Jöns född 1837-02-04 Blev 1855 dräng hos Jöns Samuelsson i Öjamåla. 1856 flyttade han till Rumpeboda.
- Carl född 1839-04-11 död 1841-05-24
- Maria född 1843-02-19 Blev 1861 piga hos Truls Persson i Öjamåla
- Erik född 1846-01-10
- Ola född 1847-06-10

Ca 1868 finns sonen Peter inlagd som torpare i Öjamåla. Troligen var det på detta torp.

1898 flyttade Peter och brodern Jöns till en annan församling.

Nr 3 Skärare Johans stuga

Johan Håkansson född 1851 i ????. Hustru Johanna Maria Petersdotter född 1853 i Urshult.

Barn:

- Hulda, Martina född 1881
- Mathilda, Natalia född 1884 (bor i Hemsjö)
- Karl Johan född 1888, valfångare i Norge
- Amanda Teresia född 1890
- Ida (bodde i Hovmansbygd)

Nr 4 Åhejan

Johan Alfred Gummesson född 1873 i Mörrum. Hustru Karolina Johansson född 1873.

Barn:

- John född 1895
- Siri född 1897
- Nanny född 1899
- Alfrida född 1902

Familjen kom från Mörrum 1903. Flyttar sen till Knaggalid och byter då troligen hus med Emil Sjöholm som bodde de första åren som nygift i Knaggalid, i huset jämte Sture Lundströms.

Nr 5 Sven Larsson gård

Sven Larsson född 1833. Hustru Kjerstin Jonasdotter född 1832.

Barn:

- Bernt född 1873 (sinnessjuk)
- August född 1878
- Jonas
- Johanna

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Nr 6 Båtsmanstorpet Nr 138 Knapp

Öjamålas båtsmän hade namnet Knapp. Båtsmanstorpet låg utefter vägen genom byn ca 300 m väster om Öjasjöbäcken. Torpet var på 23,5 kappland, ca 3.500 kvm.

Ättlingar till Daniel Johan Knapp är Knappa Hansens Maria som gifte sig med Lat-Håkan Nilsson.

Lat-Håkan o Maria bodde först i torp vid Ulvsalen till 1900, sen i hus i Kullemåla (Kullemåla 1:37).

Sonen Julius var Reinolds far och bonde i Öjamåla.

Dottern Emma gifte sig med Slanta Fritzen i Slänsmåla. När Fritz friade till Emma bad han Sven-Olof Lundström om råd.

Sven-Eriksson Knapp född 1826-04-11, HH. Anna Månsdotter född 1832-05-24.

Barn:

Maria född 1855-10-26 (till Tyskl 1880-05-10)

Julle född 1857-12-24 (till Tyskl 1878-03-15)

Emilie född 1861-06-02 (till Tyskl 1878-10-12)

Mattis född 1863-11-28 (till Tyskl 1881-11-20)

Johan född 1865-11-05 (till Amerika 1886),

Adolf född 1868-12-12 (till Amerika 1887-03-26),

Johannes född 1870-12-23 (till Amerika 1887-03-26).

Thilda född 1872-11-09 (till Amerika 1888-10-22),

Julle född 1857-12-24 (till Tyskl 1878-03-15)

Ligger intill Öjamålavägen vid gränsen mot Öjamåla. Sven var först båtsman för Öjamåla i 10 år 1846 - 1855. Sen övertog han sin fader Erik Svenssons torp som han bebott sen 1833. Sven Eriksson Knapp gifter sig med Anna Månsdotter född i byn.

Sven Erikssons far Erik Svensson blir torpare från 1833.

Sven Eriksson och hans hustru Anna Månsdotter som är dotter till Måns Nilsson som då är ägare till Cederqvists gård. Måns Nilsson är broder till Lars Nilsson som äger Ragnars gård, båda bröderna är komna från Mörrum.

Sven och Anna fick åtta barn, de fyra utvandrar till Tyskland och de andra fyra till Amerika. Från att ha varit 10 personer i stugan sitter nu Sven och Anna där ensamma. Av de som utvandrade till Tyskland reste tre vidare till Amerika och en (äldsta dotter Maria född 1855) tillbaka till Sverige och bosatte sig i Skåne vid Mjönäs-Arkelstorp (någon säger också Bromölla). Vi d två tillfällen har det kommit ättlingar från Amerika. Den ene av dem hade en farm med tusen djur.

Mer om vad som hände Sven och Annas barn finns att läsa i separat dokument. Där finns också en bild på Knappatorpet samt en bild på Sven o Anna.

Mer om båtsmännen på detta torp finns att läsa i separat dokument.

Nr 7 Daniel Haraldssons torp

Kallades också för Lax torp. Lax var ett båtsmansnamn. Förmodligen var han båtsman i nån annan by.

De som bodde på Daniel Haraldssons torp sist hette Daniel och Karolina. Hon var syster till Odas Johan och de kom från Gumma Larsa backen i Slänsmåla "Lundströms". Torphusen i Öjamåla köpte de för 400 kr. 200 kr var. Den ene köpte boningshuset och den andre uthuset. När Daniel blev sjuk och förstod att slutet var nära så ångrade han att han lagt nytt tak på sitt hus, så han skulle upp och riva av det, men orkade inte. Så hon (Karolina) fick ärva ett hus med helt nytt tak.

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Nr 8 Samuel Holmbergs torp

Vid detta torp startade ca 1880 en brand vid svedjebränning. Bengtsbodaborna fick hugga brandgata för att stoppa elden.

Nr 9 Magnus Sonessons torp

Torpet kallades för Bossa Magnusen. Bengtsbodaborna kallade det för Majnesatorpet. Under julslakten försvinner hans fru Catarina som börjat bli lite "glömsk". Trots stora efterforskningar dagarna efter, så finner man henne inte. Men på våren hittar man henne nere i Susekull under en gran.

Nr 10 Karla Håkans torp "Öjamålastugan"

Huset byggdes omkring 1875 och hans hustru Elna var född i torpet andra sidan sjön. Håkan o Elna hade åtta barn. De gifte sig dec. 1876. Några reste till Danmark, varifrån besök av ättlingar kommit flera gånger. Likaså bor det släktingar i Karlshamn som varit på besök.

Håkan Carlsson Lång, barnfödd på ett torp i Högaböke 1848. Efter att först ha tjänat som dräng tog han värvning i Karlskrona och fick där tillnamnet "Lång", eftersom han var en lång och kraftig person. Var sedan dräng i Ysnamåla innan han 1875 byggde ett hus väster om stora Hackningagölen. Sen hämtade han sin fru som hette Elna från andra sidan sjön. Hon var dotter till spelmannen Hansa Johan som var blind. Det berättas om Håkan Carlsson att när han gifte sig så lånade han sin fars byxor för de var bättre än hans, för att sen på hemvägen lämna tillbaks dem och gick sedan de sista 2 km byxlös hem.

När Ringamåla Hembygdsförening bildades 1957 fick föreningen huset(Öjamålastugan) som gåva av bonden Henning Pettersson.

Håkan Carlsson Lång född 1848-08-28 Asarums förs. död 1910-11-28
HH. Elna Johansdotter född 1850-08-15 Asarums förs., död 1902-05-26
Barn:

- Ida född 1877-03-03 Asarums förs. (flyttade till Danmark 1900-03-31)
- Adolf född 1879-03-28 Asarums förs (flyttade till Danmark 1897)
- Anna född 1881-07-10. Asarums förs (flyttade till Danmark 1900-03-31)
- Karl Johan Gottfrid född 1883-10-01 Ringamåla förs. (flyttade till Danmark 1899-04-28)
- Oskar Herman född 1886-07-12 Ringamåla förs. (flyttade till USA 1901-06-21)
- John född 1889-06-07 Ringamåla förs.
- Tilda född 1892-03-12 Ringamåla förs. död 1892-03-13
- Vendla Natalia född 1893-03-08 Ringamåla förs. (flyttade till Sternö)

Nr 11 Sjöholmastugan

Nr 12 Slanta Håkans stuga

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Nr 13 Istakulla-Hansen

Detta torp låg i närheten av Tore Bengtssons fastighet i dag (Öjamåla 1:25). Nedan följer lite uppgifter om boende på Tore Bengtssons fastighet:

Per Svensson född 1843-10-09 Asarums förs.

Hustru Johanna Trulsdotter född 1847-04-15 Asarums förs.

Barn:

- Carl född 1866-05-12 Asarums förs. (flyttar till USA 1889-04-12)
- Mathilda född 1868-08-24 Asarums förs. (flyttar till USA 1890-06-27)
- Anna född 1870-12-26 Asarums förs. (flyttar till Kyrkhult 1894-11-16)
- Olof född 1876-05-18 Asarums förs. död 1889-03-17
- Martin född 1878-03-10 Asarums förs. (flyttar till USA)
- Sven född 1880-01-13 Asarums förs. (flyttar till USA)
- Teodor född 1881-09-16 Asarums förs. (flyttar till USA)
- Ida född 1883-09-20 Ringamåla förs.
- Oskar o Johan född 1886-09-11 Ringamåla förs. Oskar dog 1886-11-02
- Oskar född 1888-09-26 Ringamåla förs. död 1889-01-08

Familjen flyttar till Knaggelid 1895 och Julius Hansson köpte stället. Julius var Reinholds far.

Nr 14 Nille Johannes

Husman Sven Persson född 1830 i jämshög. Hustru Nilla Nilsdotter född 1836 i Mörrum.

Barn:

- Johanna född 1856
- Sven född 1860 (sjökapten)
- Emma född 1864

Dottern Johanna kallad Nillas Johanna, var väverska och vävde fina linnedukar. Man odlade lin och lämnade till Johanna.

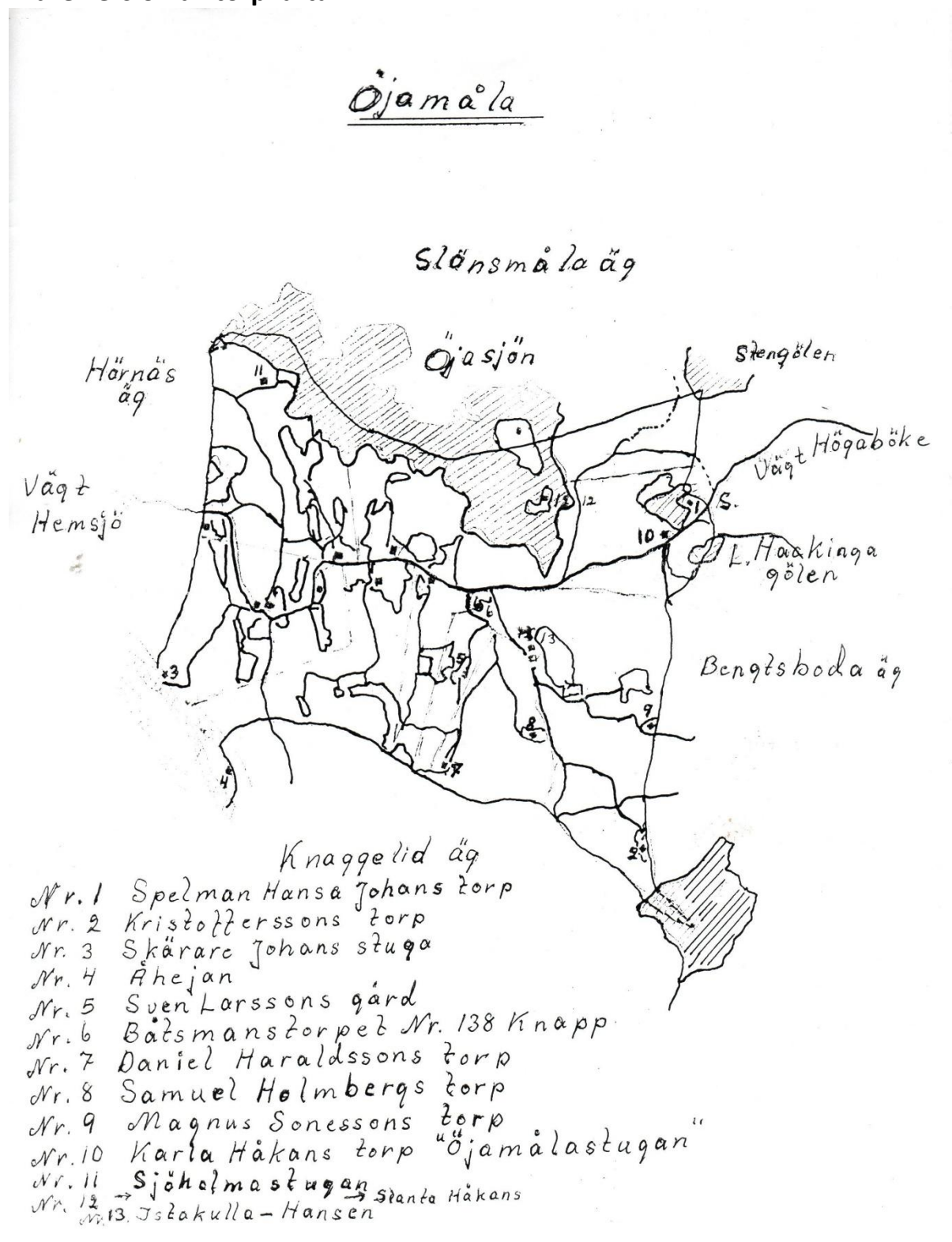
Per-Ove har två dukar som Johanna vävt.

I huset bodde sen SpelHuldan och hennes barn Klara och Osvald. Osvald var dräng hos Henning Pettersson i Öjamåla. Klara var piga hos Maurits Hoffman i Öjamåla.

Nr 15 Mölle Svennen

Framtagen av Ringamåla Hembygdsförening, Nils-Erik Svensson och Kalle Karlsson, utifrån torpvandringar, material som Per-Ove Olsson samlat på sig, samt släktuppgifter från gamla kyrkböcker via ArkivDigital. Torpen som är beskrivna ovan är utmärkta av Ringamåla Hembygdsförening.

Äldre version av torpkarta

Öjamåla - Torpinventering 2016-05-08

Tjärdalen i Öjamåla

Ligger intill Öjamålastugan.

Tjärdalen i Öjamåla.

En påminnelse om gångna tiders hantverk, ett impregneringsmedel, som hade en mycket stort användningsområde. Tjäran utgjorde ett bra skydd emot röta på t.ex. båtar, stolpar och nästan allt som behövde skyddas emot regn och fukt.

Materialet utgjordes av hundraåriga tallstubbar, vilka legat i mossarna eller stått i en skogsbacke sedan avverkningen.

Dessa stubbar togs upp med en stuppbrytare (kran) av de som ägde en sådan eller också för hand medelst en våg, en grov lång stång med en påspikad hästsko i ena ändan, en hävstång, ett arbetssamt arbete.

Så började sönderdelningen av stubbarna, grovhuggningen, och staplades upp för torkning över sommaren.

På sensommaren vidtogs ytterligare sönderdelning, veden skulle då småhuggas till ca. 12-15 cm. långa bitar.

Tjärdalen vilken utgjordes av en grop sluttande helst emot söder, på grund av att temperaturen var något högre på södersidan än nord-sidan av backsluttningen. I nedre delen lades en mur av sten tvärs över dalen, emot vilken man började stapla de sönderhuggna stubbarna emot. Dalen fylldes till hela sin längd och med ganska hög topp.

Veden täcktes sedan med mossor el. dyligt ovanpå detta lades ett lager med kolstybb eller jord som skulle bevara värmen och förhindra att eld utbryter under bränningens gång.

I övre ändan av dalen sattes en fläkt el. en ~~hög~~ bläsbalg som drogs för hand och blåste in luft i dalen och på detta sätt håller liv i elden efter tändningen. Detta arbete måste hållas igång natt och dag, elden måste hållas vid liv tills veden brunnit ut, detta arbete tog 2 till 3 dygn.

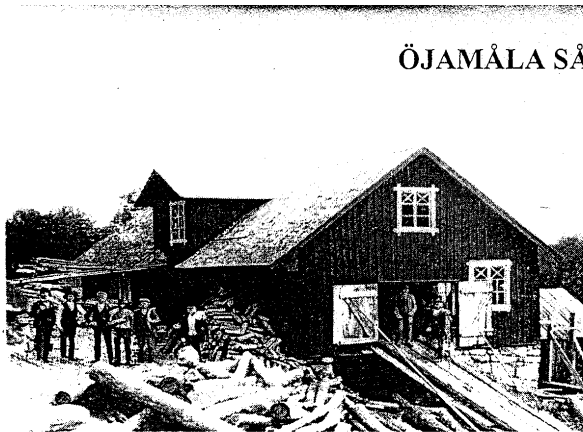
En dal i denna storlek rymmer ca. 23-25 famnar ved, en famn var 180x180x90 cm, nuvarande mått 2,85 km.

Ur en famn ved kunde erhållas 80-85 l. färdig tjära, vilket kunde variera beroende på hur mycket tjära stubbarna innehöll.

Priset på tjäran kunde variera beroende på efterfrågan från 20-25 kronor pr tunna till 100 kronor. Enligt uppgift kunde resultatet bli upp till 20 tunnor i en bränning.

H.O.

Öjamåla Sågkvarn

Öjamåla sågkvarn omkring 1900. Julius Mattsson längts i v

År 1800 ansökte Öjamålas åboar om tillstånd för sågning vid sin redan byggda sågkvarn.

Härnäs by, som ligger på andra sidan om ån, protesterade mot att anlägga sågkvarn i Öjamåla. Man framförde sin *estridiga Rätt till halfva strömdraget och om qvarnbyggnaden tillåtes så försvinner med ens all värkan om öppen och fri Kungsådra i Mörrums ström ty närmast vårt land är ingen ström utan ett stillastående vatten som ofta aldeles uttorkar*

Även Åkarps och Hundsjömålas skattlagda sågkvarnar opponerade sig, dessa köpte nämligen timmer från Öjamåla.

Twisten drogs inför domstol år 1800.

Rätten biföll Öjamålas ansökan om inrättande av sågverk. Vid sågverket tilläts sågning av sexton tolfte sågkubbar. Dessutom fick man såga kringliggande grannars timmer och köpetimmer från Småland.

Rätten ålade också Öjamåla att inrätta av spånkista nedanför sågverket *så att sågspån och så kallade skullars fart nedåt strömmen må förekommas.*

Kungsådran och flottrännen från omkring 1750 skulle vara upprensad och alltid farbar.

Kungl. Maj:t och kronans tillförordnade ombud förklarade att ifrågasvarande sågverk icke på något sätt skadar Kronolaxfisket.

Härnäs åboar fick avslag på sin inlägga ... *at naturen danat åens lopp djupare och starkare vid Öjamåla land är ett skäl som icke tyckes böra förtjäna något afseende*
Rätten avslag också Åkarps och Hundsjömålas protester.

I Juni 1805 instämde landsfiskalen ägarna till Öjamåla och Knaggalids sågkvarnar för att de på sina oskattlagda sågverk utfört sågning både till avsalu och åt grannarna emot betalning. Konfiskering av virket som fanns vid kvarnen hade verkställts den 17 maj.

Kvarnägarna medgav att de sågat, dock mest av egen skog och att de någon gång biträtt deras grannar i orten med sågning.

De påstod också att större delen virkeslagret tillhörde dels handelsman Lindqvist i Karlshamn och dels skogsboar längre upp i socknen. De hade låtit flotta dit virket, inte för att sågas här, utan vid lägligt tillfälle forsla virket längre neråt strömmen till de där varande skattlagda sågkvarnarna.

Uppgifter lämnade av Kaj Johansson Karlshamn

ÖJAMÅLA SÅGKVARN

Något ansvar borde inte åläggas dem, deras sågkvarnar var besiktigade och tillstyrkta till skattläggning redan år 1800 men vilade ännu på landshövdingens bifall och remiss.

Sågverksågarna fälldes för obehörig och lagstridig handling. Domen fastställdes och de dömdes till 16 riksdaler och 32 skilling treskiftesböter (konungen, häradet och målsägande).

Konfiskeringen av sågverket upphävdes inte eftersom det inte blivit klarlagt om virket tillhörde sågen eller att det endast var tillfälligt upplagt.

Häradsrätten tillstyrkte att att Öjamåla skulle få behålla sin kvarn.

Skattläggning av sågkvarnen togs upp i december 1806. De redan skattlagda sågkvarnarna i Åkarps och Nyebro protesterade ånyo men fick inget gehör.

Öjamåla fick tillåtelse att försåga mot den årliga skatt eller ränta till Kongl Majt och Kronan som framdeles kan bli behörigen bestämd.

Sågkvarnen skulle få såga 16 tolfte för egen del och 12 för närliggande byar, tillsammans 28 tolfte. En tolt är 12 st.

Sågverket bestod av ram med sågklinga som drogs upp och ned av ett vattenhjul. Såghus och inredning var tillverkade av trä, grovt och kraftigt tilltagna. Endast vevaxeln och sågramen var av järn, den senare utgjorde även axeltapp för vattenhjulsaxeln som var av trä.

1892 revs Öjamåla bysåg och istället uppfördes ett modernare ramsåg med kantklinga. För att bättre utnyttja vattenkraften byggdes större vattenhjul.

1902 moderniserades sågen med ramsåg, kantverk och hyvel.

Såget var igång till omkring 1906. Då hade Hemsjö Kraft byggt sitt första kraftverk i ån och dämt upp ån så att såget inte fick någon vattenkraft.

Dåvarande ägaren, Julius Mattsson, flyttade verksamheten till gården upp i byn.

Idag återstår endast stengrunden av sågkvarnen.

Sågverket vid gården, omkring 1930 flyttades såget till sin nuvarande plats